

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

«Затверджую»

Заступник директора з науково-педагогічної
та навчально-методичної роботи

Т. М. Марченко

Т. М. Марченко

2020 р.

ПРОГРАМА
комплексного екзамену
З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ
ВИКЛАДАННЯ

ступінь освіти	бакалавр
галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальність	014 Середня освіта
освітня програма	Середня освіта. Українська мова і література

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» кафедра української філології

Програму комплексного екзамену з «Історії української літератури та методики її викладання» (для здобувачів вищої освіти IV курсу денної форми **зі скороченим терміном** навчання спеціальності 014.01 Середня освіта. Українська мова і література) укладено відповідно до навчального плану, робочих програм навчальних дисциплін «Вступ до літературознавства», «Аналіз художнього тексту», «Основи народознавства і фольклористики», «Історія української літератури», «Методика навчання української літератури у закладах загальної середньої освіти».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Скляр І. О. – кандидат філологічних наук, доцент

Муратова О. В. – кандидат історичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри української філології

Протокол № 1 від «28» вересня 2020 р.

Завідувач кафедри

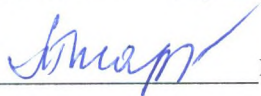

к.філол.н, доц. Т.М. Радіонова

Обговорено та рекомендовано Науково-методичною радою Горлівського інституту іноземних мов

Протокол № 1 від «29» серпня 2020 р.

Голова

проф. Т. М. Марченко

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
1. Вимоги до рівня та якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на комплексному екзамені.....	5
2. Структура екзамену.....	6
3. Зміст літературознавчої підготовки.....	8
4. Зміст методичної підготовки.....	11
4.1. Зміст теоретичної підготовки.....	11
4.2. Зміст практичної підготовки.....	13
5. Критерії оцінювання рівня та якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на комплексному екзамені.....	13
5.1. Оцінювання усної частини екзамену.....	13
5.2. Підсумкова оцінка за комплексний екзамен.....	18
6. Зразок екзаменаційного білета.....	19
7. Рекомендована література для підготовки до комплексного екзамену.....	20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Комплексний екзамен з «Історії української літератури та методики її викладання» має на меті визначення готовності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до здійснення професійно-методичних функцій учителя української літератури загальноосвітньої школи. У межах цього екзамену перевіряється та оцінюється практична та науково-теоретична підготовка майбутніх фахівців з української літератури та методики її викладання, а саме: сформованість комунікативних, планувальних та організаційних умінь, необхідних учителю української літератури в його професійній діяльності.

До складання комплексного екзамену з «Історії української літератури та методики її викладання» допускаються здобувачі вищої освіти IV курсу, які повністю виконали всі вимоги навчального плану, зокрема навчальних програм з «Історії української літератури», «Основ народознавства та фольклористики», «Вступу до літературознавства», «Аналізу художнього тексту», «Методики навчання української літератури у закладах загальної середньої освіти».

Програма комплексного екзамену призначена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які закінчують Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ ДДПУ за денною скороченою формою навчання за спеціальністю 014.01 Середня освіта. Українська мова і література.

Для проведення комплексного екзамену формується екзаменаційна комісія у складі голови та екзаменаторів (членів) комісії. Комісія створюється щорічно наказом директора і діє упродовж календарного року.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ТА ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА КОМПЛЕКСНОМУ ЕКЗАМЕНІ

Випускники факультету соціальної та мовної комунікації повинні вільно володіти державною мовою, знати і розуміти особливості літературного розвитку (як національного, так і зарубіжного), уміти правильно реалізовувати ці знання в різних видах професійно-освітньої діяльності та володіти практичними вміннями і навичками, необхідними для роботи в загальноосвітній школі, гімназії, ліцеї, коледжі, бібліотеці, науково-дослідному інституті гуманітарного профілю, закладі вищої освіти.

Головною вимогою комплексного екзамену до рівня сформованості теоретичних знань здобувачів вищої освіти є володіння ними сукупністю сучасних наукових підходів щодо здійснення комплексного аналізу літературних явищ у синхронному та діахронному аспектах.

Відповідь студента-випускника з теоретичних аспектів літературознавчих дисциплін повинна продемонструвати рівень обізнаності з основними закономірностями розвитку української літератури від зародження до кінця ХХ століття, а також методики її викладання.

Комплексний екзамен з історії української літератури та методики її викладання має на меті перевірку й оцінку сформованості у здобувачів вищої освіти:

- системи теоретико-літературних визначень специфіки літератури і літературного твору, законів становлення і розвитку історико-літературного процесу;
- теоретико-літературних характеристик основних епох та етапів розвитку літературно-художньої свідомості;
- останніх наукових розвідок провідних вітчизняних літературознавців;
- розуміння літературного процесу в контексті загальноєвропейського культурно-мистецького розвитку;
- основних етапів розвитку вітчизняного літературного процесу;
- розуміння системної взаємодії різних ідейно-художніх тенденцій, напрямів, течій;
- сучасних підходів до аналізу літературних явищ і їхнього значення для практики навчання української літератури;
- основ викладання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах.

На комплексному екзамені здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинні продемонструвати вміння:

- визначати характер образного мислення, естетичну значущість, неповторність літератури як явища, історично та художньо зумовленого;
- розуміти спадкоємність літературних родів і жанрів;
- розглядати літературний процес як взаємодію новаторства та традиції, усталеності й мінливості, розкривати його характерні особливості на різних шаблях розвитку;

- простежувати еволюцію основних літературних течій, напрямків і шкіл з урахуванням їх специфічних рис у різних регіонах;
- розглядати творчість видатних українських письменників у зв'язку з найкращими традиціями світової культури;
- застосувати теоретичні знання, набуті при вивченні літературознавчих дисциплін для характеристики літературних процесів, аналізу і інтерпретації літературних творів;
- вільно оперувати літературознавчими термінами та поняттями при викладанні курсу української літератури в школі.
- проводити аналіз літературних творів у жанрово-поетичному вимірі;
- методично правильно планувати навчальні дії з метою оптимального засвоєння учнями програмового матеріалу;
- працювати з першоджерелами, всіма видами літературознавчих і термінологічних словників.

2. СТРУКТУРА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

Комплексний екзамен з «Історії української літератури та методики її викладання» складається з усної частини, що включає завдання з навчальних дисциплін «Історія української літератури» («Історія української літератури (давня)»), «Історія української літератури (I половина XIX ст.)», «Історія української літератури (II половина XIX ст.)», «Історія української літератури (межа XIX–XX ст.)», «Історія української літератури (I половина XX ст.)», «Історія української літератури (II половина XX ст.)».

Усна частина комплексного екзамену передбачає відповідь здобувача вищої освіти на 2 питання з історії української літератури та 1 питання з методики викладання української літератури теоретико-практичного характеру.

Перше питання – питання з історії української літератури, що передбачає розгорнуту, узагальнювальну історико-літературну характеристику окремого етапу літературного розвитку чи художнього явища.

Друге питання – аналітичне питання з історії української літератури, що передбачає аспектний аналіз конкретного художнього твору.

Відповідаючи на поставлені питання, здобувач вищої освіти повинен повністю розкрити їх зміст, показати вміння визначати, систематизувати та аналізувати відповідні літературні явища.

Третє питання – з методики викладання української літератури, що складається з двох частин – теоретичної і практичної. Перша частина передбачає відповідь здобувача вищої освіти на питання стосовно теоретико-методичних основ навчання української літератури. Друга частина спрямована на виконання завдання, пов'язаного з процесом навчання української літератури й передбачає демонстрацію рівня сформованості вмінь і навичок здобувача вищої освіти моделювати діяльність вчителя української літератури на практиці.

Готуючи практичну частину третього питання екзаменаційного білета здобувач вищої освіти може користуватися методичним портфоліо, зміст якого укладається з завдань до практичних та лабораторних занять та дає можливість перевірити здатність студента застосовувати дидактичний матеріал у вирішенні професійних завдань.

Відповідь на кожне з питань білета оцінюється в 100 балів. Загальний результат складається з суми балів, отриманої шляхом складання результатів відповідей здобувача вищої освіти на кожне з питань білета, помножених на відповідний коефіцієнт.

3. ЗМІСТ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ПІДГОТОВКИ

Зміст історико-літературних питань

Перше завдання – теоретичне питання з історії української літератури

1. Загальна характеристика перекладного письменства, причини його виникнення, специфіка походження, значення.
2. Література Київської Русі доби монументального (XI ст.) та орнаментального (XII–XIII ст.) стилів. Загальна характеристика літературної епохи.
3. «Слово о полку Ігоревім» як найвидатніший твір літератури Київської Русі. Історія відкриття, вивчення і видання. Проблема автора і визначення жанру «Слова...».
4. Ораторсько-проповідницька та агіографічна проза в українській літературі XII ст. – I половини XIII ст.
5. Література переходової доби (XIV–XV ст.). Загальна характеристика літературної епохи.
6. Історичний контекст формування полемічної літератури. Полемічна література кінця XVI – початку XVII ст.
7. Явище бароко в давньоукраїнській літературі.
8. Проблеми розвитку та основні здобутки української культури і літератури XVII–XVIII ст.
9. Жанрова система української поезії перших десятиліть XIX ст.
10. Розвиток нової української драматургії перших десятиліть XIX ст.: представники, жанри, стильові тенденції.
11. Особливості розвитку просвітительського реалізму. Філософсько-естетична основа. Система жанрів. Найважливіші здобутки.
12. Український сентименталізм як ідейно-естетичне і художнє явище. Філософсько-естетична основа. Система жанрів. Найважливіші здобутки.
13. Романтизм як ідейно-естетичне явище. Генеза українського романтизму. Романтичні школи в Україні. Система жанрів. Найважливіші здобутки.
14. Т. Г. Шевченко як центральна постать українського літературного процесу XIX ст. Еволюція художнього стилю митця.
15. Історико-літературний процес в Україні 40–60-х рр. XIX ст. Загальні тенденції художнього розвитку. Становлення реалізму.
16. Літературне життя 70–90-х років XIX століття. Реалізм як провідний напрям розвитку української літератури II половини XIX століття. Дискусія довкола питань реалізму.
17. Розвиток української поезії в 70–90-ті рр. XIX ст., її жанрове і тематичне збагачення.
18. Розвиток української прози в 70–90-ті рр. XIX ст., її жанрове і тематичне збагачення.
19. Розвиток української драматургії й театру в II половині XIX ст. Діяльність трупи «корифеїв».

20. Загальна характеристика літературного процесу к. XIX – поч. XX ст. Проблема модернізму і народництва. Літературні угруповання 1920-х рр.: засади згуртування, представники. Проблематика літературної дискусії 1925–1928 рр.
21. Шляхи розвитку української поезії 10–30-х років XX століття: жанрове і стильове розмаїття.
22. Загальні тенденції розвитку та жанрово-стильова система української художньої прози 10–30-х рр. XX століття.
23. Напрямки розвитку українського професійного театру 10–30-х років XX століття. Експериментальний театр Леся Курбаса.
24. Характеристика літературного процесу в Україні 40–50-х років XX століття.
25. Соціалістичний реалізм: витоки, становлення, модифікації.
26. Проблема двоколіїності розвитку української літератури у XX столітті. Літературний процес в еміграції: поколіннєвий, проблемно-тематичний, стильовий зрізи.
27. Історична зумовленість появи «шістдесятництва» в українській літературі. Світоглядні ідеї та проблематика творчості шістдесятників.
28. «Химерна проза» як художня альтернатива прозі «соцреалізму». Витоки та еволюція «химерної прози». Традиції «химерної прози».
29. Неомодерністичні художньо-філософські тенденції в поезії 50-х – 70-х років XX ст. (Нью-йоркська група, шістдесятництво, Київська поетична школа).
30. Розвиток української прози другої половини XX ст.: проблемно-тематичні напрями, жанрово-стильові тенденції, найяскравіші представники.

Друге завдання – аналітичне питання з історії української літератури, що передбачає аспектний аналіз конкретного художнього твору

1. Проблематика проповідей Іларіона. «Слово о законє и благодати».
2. Літературно-художні особливості «Повісті временних літ».
3. Історична основа, зміст, композиція, провідна ідея «Слова о полку Ігоревім». Поєднання християнсько-героїчних та язичницьких міфологічних елементів у «Слові о полку Ігоревім». Система образів, засоби їх зображення.
4. Зорова поезія І. Величковського. Збірка «Млеко...» (1691 р.) як антологія курйозної поезії. Структура, зміст, жанрові особливості.
5. Козацькі літописи XVII–XVIII ст. (літописи Самовидця, Г. Грабянки, С. Величка, «Історія Русів»). Структура, зміст, зв'язок з давньоруськими пам'ятками.
6. Провідні мотиви лірики Г. Сковороди (збірка «Сад божественних пісень»). Оригінальні та запозичені сюжети байок.
7. «Енеїда» І. Котляревського як вершина української бурлескно-травестійної літератури. Особливості жанру, композиції, образна система.
8. Проблематика, образна система, специфіка викладу в повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся». Риси просвітительського реалізму і сентименталізму.

9. Романтичний характер ранньої поетичної творчості Т. Г. Шевченка («Тополя», «Лілея», «Причинна» та ін.).
10. Викривальна сила політичної поезії Т. Г. Шевченка періоду «трьох літ» («Кавказ», «Чигирине, Чигирине», «Заповіт», «Сон», «І мертвим, і живим...», «Великий льох», «Холодний Яр», «Наступила чорна хмара» та ін.).
11. Проблемно-тематичний обрій, жанрова специфіка твору П. Куліша «Чорна рада».
12. Збірка Марка Вовчка «Народні оповідання». Проблематика, сюжетно-композиційна організація, аналіз твору на вибір студента.
13. Проблематика, образна система, стильові особливості повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».
14. Проблемно-тематичний аналіз роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».
15. Жанрове розмаїття драматургії І. Карпенка-Карого. Комедія «Хазяїн»: проблематика, образна система.
16. Поеми І. Франка. Алгоритмічність біблійних мотивів у поемі «Мойсей».
17. Мотиви й образи лірики І. Франка. Аналіз однієї поетичної збірки на вибір студента.
18. Проблематика драматургії Лесі Українки. Аналіз драми-феєрії «Лісова пісня».
19. Імпресіоністичні та реалістичні стильові доміанти у прозі М. Коцюбинського («Цвіт яблуні», «Подарунок на іменини», «Fata morgana», «Тіні забутих предків»).
20. Проблематика і стильова своєрідність повістей О. Кобилянської («Царівна», «Земля»).
21. Новелістика В. Стефаника («Камінний хрест», «Стратився», «Злодій», «Синя книжечка»): проблематика, нарація, особливості художнього стилю.
22. Творчий шлях П. Тичини: від «Сонячних кларнетів» до «Замість сонетів і октав». Поетика кларнетизму.
23. Поезія «неокласиків» – органічне поєднання традицій класики із модерними творчими пошуками. Мотиви лірики М. Рильського.
24. Інтелектуально-психологічний роман «Місто» В. Підмогильного як екзистенційна драма самотньої людини в урбаністичному світі.
25. Проблематика, специфіка викладу, образна система новел М. Хвильового («Я (Романтика)», «Мати», «Кіт у чоботях»).
26. Жанрова розмаїтість драматургії М. Куліша. Аналіз однієї драми на вибір студента («Мина Мазайло», «Народний Малахій», «Патетична соната»).
27. Особливості романтично-монументального стилю О. Довженка («Зачарована Десна», «Україна в огні»). Поняття «поетичне кіно».
28. Концепція образу поета та сенсу творчості в ліриці Ліни Костенко. Роздуми над долею митця в романі у віршах «Маруся Чурай».
29. Аналіз душі звичайної людини, драматизм та екзистенціальна проблематика у творах Г. Тютюнника («Оддавали Катрю», «Деревій», «Смерть кавалера», «Три зозулі з поклоном»).

30. Поетика «химерної» прози (на прикладі повісті В. Дрозда «Ірій»).

4. ЗМІСТ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

4.1. Зміст теоретичної підготовки

1. Мета й основні завдання методики викладання української літератури в загальноосвітній школі. Зв'язок методики української літератури з іншими науками.
2. Літературна освіта як провідний напрям гуманізації навчання. Мета і завдання вивчення літератури в школі. Структура шкільного курсу літературної освіти. Міжпредметні зв'язки в процесі вивчення української літератури в школі.
3. Види контролю й критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з української літератури.
4. Принципи побудови програм з української літератури. Їх зміст і структура. Чинні програми з української літератури.
5. Діалогізм як принцип сучасного прочитання української літератури в школі.
6. Проблемне навчання на уроках української літератури. Шляхи створення проблемних ситуацій.
7. Учитель-словесник і його професійні якості. Шляхи підвищення педагогічної майстерності вчителя літератури. Планування роботи вчителя української літератури. Види планів. Їх призначення і структура. Технологія підготовки вчителя до уроку: проектування, моделювання.
8. Основні етапи роботи над текстом художнього твору в школі. Читання як психолого-педагогічна проблема. Організація та види читання. Формування читацької компетенції на уроках літератури.
9. Шляхи аналізу літературного твору в школі.
10. Методичні шляхи характеризувати героїв літературних творів. Багатоаспектність тлумачення художнього образу. Пообразний шлях аналізу художнього твору.
11. Сучасний урок української літератури, стандартні вимоги до його підготовки і проведення. Особливості його структурування як перебіг навчальних ситуацій. Особистісно-орієнтований підхід.
12. Особливості організації й проведення нестандартних уроків з української літератури. Переваги й недоліки.
13. Наочність на уроках української літератури.
14. Підготовка і проведення уроків літератури рідного краю.
15. Уроки позакласного читання. Особливості організації й проведення.
16. Вивчення біографії письменника як важливий фактор усвідомлення місця його творчості в літературному процесі. Різний ступінь повноти біографічного матеріалу. Основні принципи організації біографічного матеріалу на уроці.
17. Система роботи над теоретико-літературними поняттями у шкільному курсі літератури.

18. Вивчення мови художнього твору. Шляхи формування учнівського мовлення на уроках літератури.
19. Система письмових робіт з української літератури в 5–9 класах. Підготовка до написання твору з української літератури.
20. Методи і прийоми вивчення української літератури. Система методів і прийомів за М.І. Кудряшовим. Самостійна робота як шлях розвитку пізнавальної активності учнів.
21. Використання інноваційних методів і прийомів на уроках літератури в середній ланці загальноосвітньої школи.
22. Жанрова природа епічних творів. Специфіка шкільного аналізу епічного твору. Методи та прийоми роботи з епічними творами.
23. Жанрова природа ліричних творів. Специфіка шкільного аналізу ліричного твору. Методи та прийоми роботи з ліричними творами.
24. Жанрова природа драматичних творів. Специфіка шкільного аналізу драматичного твору. Методи та прийоми роботи з драматичними творами.
25. Місце фольклору в шкільних програмах. Методика шкільного вивчення різних фольклорних жанрів.
26. Позакласна робота з української літератури: значення і завдання. Форми організації й проведення.
27. Принципи побудови і зміст підручників з української літератури. Хрестоматії. Електронні підручники.
28. Технологія тестової перевірки знань, умінь і навичок учнів з української літератури. Вимоги до тестів, методика їх застосування.
29. Сучасні інформаційні технології та Інтернет-ресурси на уроках літератури. Методичне застосування учительських мультимедійних презентацій.
30. Місце кабінету літератури в роботі вчителя, вимоги до його оформлення.

4.2. Зміст практичної підготовки

Для виконання практичного завдання з методики викладання української літератури здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинні повторити й систематизувати знання з курсу методики викладання української літератури у закладах загальної середньої освіти, а також ознайомитися зі змістом художніх текстів, перелік яких подано нижче:

- Дімаров А. «Для чого людині серце».
- Довженко О. «Зачарована Десна».
- Карпенко-Карий І. «Сто тисяч».
- Коцюбинський М. «Дорогою ціною».
- Нечуй-Левицький І. «Запорожці».
- Олесь О. «Микита Кожум'яка».
- Тичина П. «Не бував ти у наших краях...».
- Українка Леся «Мрії», «Як дитиною бувало...», «Давня весна».
- Франко І. «Фарбований Лис», «Захар Беркут».
- Шевченко Т. «Заповіт», «Кавказ», «І виріс я на чужині...».

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ТА ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА КОМПЛЕКСНОМУ ЕКЗАМЕНІ

5.1. Оцінювання усної частини комплексного екзамену відбувається на основі критеріїв, що застосовуються окремо до кожного з трьох завдань.

Загальна кількість балів за перше питання білета – 100 балів. Коефіцієнт – 0,3.

Загальна кількість балів за друге питання білета – 100 балів. Коефіцієнт – 0,3.

Загальна кількість балів за третє питання білета – 100 балів. Коефіцієнт – 0,4.

Критерії

оцінювання рівня та якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з історії української літератури

100 балів («відмінно») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає ґрунтовну відповідь на питання екзаменаційного білета;
- комплексно розв'язує поставлене завдання, правильно застосовуючи отримані знання з дисципліни;
- повністю розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, вправно оперуючи поняттями й термінами;
- відповідь будує послідовно і правильно;
- вільно володіє спеціальною літературознавчою термінологією і нормами сучасної української літературної мови.

95 балів («відмінно») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає ґрунтовну відповідь на питання екзаменаційного білета;
- комплексно розв'язує поставлене завдання, правильно застосовуючи отримані знання з дисципліни;
- повністю розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, вправно оперуючи поняттями й термінами;
- відповідь будує послідовно і правильно;
- вільно володіє спеціальною літературознавчою термінологією і нормами сучасної української літературної мови.

Допускається 1–2 неточності у викладі матеріалу, які не призводять до помилкових висновків.

90 балів («відмінно») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- дає ґрунтовну відповідь на питання екзаменаційного білета;
- комплексно розв'язує поставлене завдання, правильно застосовуючи отримані знання з дисципліни;
- повністю розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого питання чи проблеми, вправно оперуючи поняттями й термінами;
- відповідь будує послідовно і правильно;

- вільно володіє спеціальною літературознавчою термінологією і нормами сучасної української літературної мови.

Допускається 2–3 неточності у викладі матеріалу, які не призводять до помилкових висновків.

85 балів («добре») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- комплексно розв'язує поставлені питання;
- правильно розкриває основний зміст матеріалу відповідно до поставленої проблеми;
- точно використовує спеціальну термінологію;
- володіє спеціальною літературознавчою термінологією і нормами сучасної української літературної мови.

У відповіді можливі 1–2 несуттєві помилки або неточності у викладі матеріалу, які не впливають на її змістовність і термінологічну коректність.

80 балів («добре») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- комплексно розв'язує поставлені питання;
- правильно розкриває основний зміст матеріалу відповідно до поставленої проблеми;
- точно використовує спеціальну термінологію;
- відповідає без грубих помилок.

У відповіді можливі 1–2 несуттєві помилки або неточності у викладі матеріалу, які не впливають на її змістовність і термінологічну коректність.

75 балів («добре») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння:

- повно розв'язує поставлені питання;
- правильно розкриває основний зміст матеріалу відповідно до поставленої проблеми;
- використовує спеціальну термінологію;
- відповідає без грубих помилок.

У відповіді можливі 3–4 помилки або неточності у викладі матеріалу, які не впливають на її змістовність і термінологічну коректність.

70 балів («задовільно») ставиться, якщо:

- зміст питань викладено частково, не завжди послідовно;
- відповідь неповна, але відтворює основний зміст вивченого матеріалу;

У відповіді можливі 1-2 помилки або неточності у викладі матеріалу, які впливають на зміст питання, але докорінно не змінюють його.

65 балів («задовільно») ставиться, якщо:

- зміст питань викладено частково, непослідовно;
- відповідь неповна, але відтворює основний зміст вивченого матеріалу;

У відповіді можливі 2–3 помилки або неточності у викладі матеріалу, які впливають на зміст питання, але докорінно не змінюють його.

60 балів («задовільно») ставиться, якщо:

- зміст питань викладено непослідовно, відповідь не структурована логічно;
- відповідь неповна, не відтворює повноти основного змісту вивченого матеріалу;
- у відповіді наявні неточності у використанні спеціальної термінології,

У відповіді можливі 2–3 помилки або неточності у викладі матеріалу, які суттєво впливають на зміст питання, але докорінно не змінюють його.

55 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо:

- зміст не розкрито;
- у відповіді наявні грубі помилки у використанні спеціальної термінології,
- помилки у викладі матеріалу, які суттєво впливають на зміст питання і докорінно змінюють його.

35 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо:

- основний зміст не розкрито;
- відсутнє володіння спеціальною термінологією;
- студент не відповідає на поставлені запитання.

0 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо:

студент відмовляється відповідати на питання білета.

Критерії

оцінювання рівня та якості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з методики викладання української літератури

100 балів («відмінно») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння: глибокі теоретичні знання і міцні уміння та навички визначати тип, мету уроку, укладати конспекти уроків (повні, розгорнені з додатками у вигляді дидактичного роздаткового матеріалу, власноруч виготовленою наочністю тощо), орієнтується у формах, методах і принципах викладання української літератури в середніх класах, доречно застосовує новітні технології, самостійно укладає завдання відповідно до принципів особистісно-орієнтованого навчання, уміє аргументувати власну думку.

95 балів («відмінно») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння: володіє ґрунтовними знаннями з дисципліни, аргументовано їх використовує, виявляє міцні уміння та навички визначати тип, мету уроку, укладати конспекти уроків різних типів з елементами новітніх технологій на базі традиційних методів і принципів навчання української літератури в середніх класах.

Допускається 1–2 неточності у викладі матеріалу, які не призводять до помилкових висновків.

90 балів («відмінно») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння: глибокі теоретичні знання і міцні уміння та навички визначати тип, триєдину мету уроку, укласти конспекти уроків згідно з вимогами, орієнтується у традиційних та інноваційних формах, методах і принципах навчання української літератури в середніх класах, але використовує у своїй діяльності переважно традиційні методи і прийоми.

Допускається 2–3 неточності у викладі матеріалу, які не призводять до помилкових висновків.

85 балів («добре») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння: студент вільно оперує вивченим матеріалом, виявляє глибокі знання, міцні уміння та навички з дисципліни, застосовує їх у нестандартних ситуаціях, адекватно визначає тип і структуру сучасного уроку, але часом допускає незначні помилки теоретичного чи практичного характеру, які самостійно виправляє.

У відповіді можливі 1–2 несуттєві помилки або неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у викладі матеріалу, які не впливають на її змістовність і термінологічну коректність.

80 балів («добре») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння: студент має достатньо повні знання, уміння та навички підготовки до уроків різних типів, доречно застосовує відповідні методи і прийоми навчання у стандартних ситуаціях, але допускає незначні помилки теоретичного чи практичного характеру (пропонує однотипні завдання, сплутує завдання пропедевтичного і тренувального характеру тощо).

У відповіді можливі 2–3 несуттєві помилки або неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у викладі матеріалу, які не впливають на її змістовність і термінологічну коректність.

75 балів («добре») ставиться, якщо здобувач вищої освіти виявляє такі знання та вміння: студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, орієнтується в сучасній дидактиці, має повні знання, міцні уміння та навички визначати тип і мету уроку, допускає помилки теоретичного чи практичного характеру, які виправляє під керівництвом викладача.

У відповіді можливі 3–4 помилки або неточності у використанні спеціальної термінології, викладі матеріалу, які не впливають на її змістовність і термінологічну коректність.

70 балів («задовільно») ставиться, якщо: здобувач вищої освіти в основному орієнтується у навчальному матеріалі, але викладає матеріал не досить повно і послідовно, допускає помилки в формулюванні деяких теоретичних положень; у

визначенні мети уроків, сплутує структуру уроків різних типів, не вміє обґрунтовувати свої думки.

У відповіді можливі 1–2 помилки або неточності у викладі матеріалу, які впливають на зміст питання, але докорінно не змінюють його.

65 балів («задовільно») ставиться, якщо: здобувач вищої освіти в основному орієнтується в сучасних технологіях навчання української літератури в середніх класах, здатен використовувати під час відповіді допоміжні матеріали, але не виявляє щодо них критичного мислення, не вміє аналізувати власну і чужу діяльність у визначенні мети уроку і доборі відповідних методів і прийомів навчання.

У відповіді можливі 2–3 помилки або неточності у викладі матеріалу, які впливають на зміст питання, але докорінно не змінюють його.

60 балів («задовільно») ставиться, якщо: здобувач вищої освіти має початковий рівень знань, здатен відтворити навчальний матеріал відповідно до тексту методичної літератури, описує хід уроку без пояснення й оцінки власної діяльності вчителя української літератури, не виявляє креативності в підготовці до уроку, використовує одноманітні методи і прийоми, допускається помилок у визначенні мети і структури уроку відповідно до його тематики і типу.

У відповіді можливі 2–3 помилки або неточності у викладі матеріалу, які впливають на зміст питання, але докорінно не змінюють його.

55 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо: здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, допускає помилки у формулюванні визначень, непослідовно і невпевнено викладає матеріал; не знає вимог до складання конспектів уроків, оцінювання навчальних досягнень учнів, не відвідував заняття і не опрацював пропущений матеріал самостійно.

У відповіді наявні грубі помилки у використанні спеціальної термінології, суттєві помилки у викладі матеріалу, які суттєво впливають на зміст питання і докорінно змінюють його.

35 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо: основний зміст питань не розкрито; відсутнє володіння спеціальною термінологією; здобувач вищої освіти не відповідає на поставлені запитання.

0 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо: здобувач вищої освіти відмовляється відповідати на питання білета.

5.2. Підсумкова оцінка за комплексний екзамен

Підсумкова оцінка за комплексний екзамен з «Історії української літератури та методики її викладання» – це сума балів, набрана за усну частину екзамену (відповіді на теоретичні питання білета та виконання практичного завдання), помножена на відповідні коефіцієнти.

Шкала оцінювання, що встановлена вищим навчальним закладом :

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною (мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89	Добре		B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом

Під час виставлення підсумкової оцінки за комплексний екзамен голова та члени екзаменаційної комісії здійснюють комплексне оцінювання здобувачів вищої освіти. При цьому складниками підсумкового балу є оцінка з двох дисциплін: історія української літератури та методика викладання української літератури.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань та професійних умінь, продемонстрованих випускниками при складанні комплексного екзамену приймається на її закритому засіданні.

6. ЗРАЗОК БІЛЕТА

Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет»
Горлівський інститут іноземних мов

Факультет соціальної та мовної комунікації
Освітній рівень бакалавр
Спеціальність 014.01 Середня освіта. Українська мова і література

КОМПЛЕКСНИЙ ЕКЗАМЕН з «Історії української літератури та методики її викладання»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Романтизм як ідейно-естетичне явище. Генеза українського романтизму. Романтичні школи в Україні. Система жанрів. Найважливіші здобутки.
2. Аналіз душі звичайної людини, драматизм та екзистенціальна проблематика у творах Г. Тютюнника («Оддавали Катрю», «Деревій», «Смерть кавалера», «Три зозулі з поклоном»).
3. Захист розгорнутого конспекту уроку.

Затверджено на засіданні кафедри української філології
Протокол № 2 від «04» вересня 2020 р.

Завідувач кафедри _____
Екзаменатори _____

к. філол. н., доц. Радіонова Т. М.
доц. Скляр І. О.
доц. Муратова О. В.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

Історія української літератури

Основна:

1. Возняк М. Історія української літератури: У 2 кн. / М. Возняк. – Львів : Світ, 1992. – Т. 1. – 696 с.
2. Грицай М., Микитась В., Шолом Ф. Давня українська література / за ред. М. Грицай. – К. : Вища школа, 1989. – 414 с.
3. Грушевський М. Історія української літератури: У 6 т., 9 кн. / М. Грушевський. – К. : Либідь, 1993. – Т. 2. – 264 с.
4. Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов. – К. : Femina, 1995. – 686 с.
5. Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ – початку ХХ ст. – К. : Наукова думка, 1987. – 312 с.
6. Історія української літератури (перші десятиріччя ХІХ ст.) / За ред. П. Хропка. – К. : Либідь, 1992. – 512 с.
7. Історія української літератури ХІХ ст. / За ред. М. Т. Яценка: У 3 кн. – К. : Либідь, 1995–1996.
8. Калениченко Н. Л. Українська література ХІХ ст. Напрями. Течії. / Н. Л. Калениченко. – К. : Наукова думка, 1977. – 264 с.
9. Проблеми історії та теорії реалізму української літератури ХІХ – початку ХХ століття. – К. : Наукова думка, 1991. – 268 с.
10. Історія української літератури ХХ століття. Кн. 1 (1910–1930-ті роки) / За ред. В. Дончика. – К. : Либідь, 1993 (розділ: Початок ХХ ст.: загальні тенденції художнього розвитку). – 784 с.
11. Історія української літератури ХІХ ст. (1870–90 рр.). У 2 кн. / За ред. О. Гнідан. – К. : Вища школа, 2002–2003.
12. Історія укр. літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття / За ред. П. Хропка. – К. : Вища школа, 1991. – 378 с.
13. Макаров А. Світло українського бароко / А. Макаров. – К. : Наукова думка, 1994. – 234 с.
14. Матеріали до вивчення історії української літератури: В 5 т. – К. : Радянська школа, 1961. – Т. 4. – 425 с.
15. Наливайко Д. С. Искусство: направления, течения, стили / Д. С. Наливайко. – К. : Основа, 1981. – 296 с.
16. Полек В. Історія української літератури Х–ХVІІ ст. / В. Полек. – К. : Вища школа, 1994. – 144 с.
17. Українське слово : Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ століття : в 4 т. – К. : Аконіт, 2001.
18. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму) / Д. Чижевський. – Тернопіль : МПП «Презент», за участю ТОВ «Феміна», 1994. – 480 с.
19. Шевчук В. Муза Роксоланська: Укр. літ. ХVІ–ХVІІІ століть : у 2 кн. / В. Шевчук. – К. : Либідь, 2004. – Кн. 1. – 399 с.; Кн. 2. – 727 с.

Додаткова:

1. Агеєва В. Українська імпресіоністична проза [Текст] / Віра Агеєва. – К. : Вища школа, 1994. – 231 с.
2. Біла А. Український літературний авангард : пошуки, стильові напрямки. Монографія / Анна Біла. – К. : Смолоскип, 2006. – 464 с.
3. Гундорова Т. Кітч та література / Т. Гундорова. – К. : Факт, 2008. – 194 с.
4. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація / Т. Гундорова. – К. : Критика, 2009. – 441 с. (розділ: Модернізм поза канонем).
5. Гундорова Т. Суспільно-літературний рух «Молодої України» і проблема модерної української нації / Т. Гундорова // Сучасність. – 1992. – № 3.
6. Гундорова Т., Шумило Н. Тенденції розвитку художнього мислення (початок ХХ ст.) / Т. Гундорова, Н. Шумило // Слово і Час. – 1993. – № 1.
7. Давня українська література: Хрестоматія / За ред. М. Сулими. – К. : Радянська школа, 1991. – 278 с.
8. Зборовська Н. Шістдесятники / Н. Зборовська // Слово і час. – 1999. – № 1. – С. 74–80.
9. Зеров М. Українське письменство ХІХ ст. // Зеров М. Твори: в 2-х т. – К. : Дніпро, 1990. – Т 2. – 568 с.
10. Калениченко Н. Л. Українська література кінця ХІХ – початку ХХ ст.: Напрями, течії / Н. Л. Калениченко. – К. : Дніпро, 1983. – 218 с.
11. Кузнєцов / Л.Тарнашинська. Ю. Імпресіонізм в українській та світовій прозі початку ХХ сторіччя / Ю. Кузнєцов // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях... – 2000. – № 3. – С. 56–61.
12. Наливайко Д. Про співвідношення «декадансу», «модернізму», «авангардизму» / Д. Наливайко // Слово і Час. – 1997. – № 11–12.
13. Наливайко Д. С. Спільність і своєрідність. Українська література в контексті європейського літературного процесу / Д. С. Наливайко. – К. : Наукова думка, 1988. – 496 с.
14. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Монографія / Соломія Павличко. – К. : Либідь, 1999. – 447 с.
15. Пастух Т. Київська школа та її оточення. Модерні стильові течії української поезії 1960–90-х рр. – Львів : Львівський національний університет імені Івана-Франка, 2010. – 700 с.
16. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво. Профілі на тлі покоління. – К. : Смолоскип, 2010. – 632 с.
17. Хархун В. Соціалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації. Монографія / В. Хархун. – Ніжин : Гідромакс, 2009. – 508 с.
18. Яценко М.Т. Питання реалізму і позитивний герой в українській літературно-естетичній думці другої половини ХІХ ст. / М. Т. Яценко. – К. : Наукова думка, 1979. – 362 с.

Інформаційні ресурси:

<http://izbornyk.org.ua/links/inliter.htm>

<http://izbornyk.org.ua/links/inoldlit.htm>

Методика викладання української літератури

Основна:

1. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навчальний посібник / О. М. Куцевол. – К. : Освіта України, 2009. – 464 с.
2. Методика викладання української літератури : навчально-методичний посібник (для студентів факультету слов'янських та германських мов) / Укл. Муратова О. В., Спотар О. Ю. – Горлівка: Вид-во «Ліхтар», 2011. – 304 с.
3. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник для студентів-філологів / Л. Ф. Мірошніченко. – К. : Ленвіт, 2000. – 240 с.
4. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посібник / За ред. проф. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
5. Неділько В. Я. Методика викладання української літератури в середній школі / В. Я. Неділько. – К. : Вища школа, 1978. – 248 с.
6. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посібник для студентів вищих закладів освіти / Є. А. Пасічник. – К. : Ленвіт, 2000. – 384 с.
7. Пультер С. О. Методика викладання української літератури в середній школі / С. О. Пультер, А. М. Лісовський. – Житомир : Полісся, 2000. – 163 с.
8. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітній школі : навчальний посібник для студентів-філологів / А. Л. Ситченко – К. : Ленвіт, 2011 р. – 300 с.
9. Степанишин Б. І. Викладання української літератури в школі / Б. І. Степанишин. – К. : РВЦ «Проза», 1995. – 254 с.
10. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі : екзистенціально-діалогічна концепція / Г. Токмань. – К. : Міленіум, 2002. – 318 с.

Додаткова:

1. Бандура О. М. Міжпредметні зв'язки в процесі вивчення української літератури / О. М. Бандура. – К. : Рад. школа, 1984. – 166 с.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтований підхід : науково-практичні засади // Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. – Кн.2. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
3. Білоус П. В. Психологія літературної творчості : книга для вчителів та учнів / П. В. Білоус. – Житомир, 2004. – 96 с.
4. Бугайко Т. Ф. Українська література в середній школі : курс методики / Т. Ф. Бугайко, Ф. Ф. Бугайко. – К. : Рад. школа, 1962. – 391 с.
5. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів / Г. Ващенко. – К. : Українська видавнича спілка, 1997. – 441 с.
6. Волошина Н. Й. Естетичне виховання учнів у процесі вивчення літератури / Н. Й. Волошина. – К. : Рад. школа, 1985. – 102 с.
7. Горальски А. Правила тренінгу творчості. Методичний посібник : пер. з пол. О. Гірного, І. Корнієнка / А. Горальски. – Л. : ВНТЛ, 1998. – 52 с.

8. Градовський А. В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури : методологія та методика / А. В. Градовський. – Черкаси : Брама, вид. Вовчок О.Ю., 2003. – 292 с.
9. Мовчан Р. В., Левчик Н. В., Камінчук О. А., Бондар М. П. та ін. Українська література. 5–11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів / Кер. проекту М. Г. Жулинський; за заг. ред. Р.В. Мовчан. – К.-Ірпінь : Перун, 2005.
10. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. – 192 с.
11. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчої особистості : навч. посібник / В. В. Рибалка. – К. : ІЗМН, 1996. – 236 с.
12. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія / О. М. Семенов. – Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. – 404 с.

Інформаційні ресурси:

<http://www.twirpx.com/files/pedagogics/methodics/literature/foreign/>

http://ridnamova.ck.ua/index.php?option=com_content&view=section&id=2&Itemid=6

конспекти уроків з української літератури

<http://www.ukr-in-school.edu-ua.net> журнал «Українська мова і література в школі»

<http://ukrmetod.at.ua/> сайт вчителів української мови і літератури

http://uchitelnica.at.ua/publ/ukrajinska_literatura/davnja_ukrajinska_literatura/quot_spo_chatku_bulo_slovo_i_slovo_bulo_bog_quot/64-1-0-186 на допомогу вчителю

української літератури

<http://svichado.com.ua/node/109> на допомогу вчителю літератури

http://yrok.at.ua/load/naochni_posibniki/ukrajinska_mova/prezentacija_do_uroku_ukrajinskoji_literaturi_quot_ivan_franko_quot/17-1-0-571 на допомогу вчителю

(презентації до уроків)

http://nico-ukr.at.ua/news/na_dopomogu_vchiteljam_ukrajinskoji_literaturi/2012-06-19-57 - на допомогу вчителям української літератури

<http://mirvol.at.ua/publ/57-1-0-566> мій кращий урок з української літератури

www.red-pressa.kiev.ua сайт журналу «Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах»